

SIFATLI TA'LIM – TARAQQIYOT POYDEVORI

*Ergasheva MOHIZARBEGIM**TDSHU 2-bosqich talabasi*

Annotatsiya: Maqola sifatli ta'limning jamiyat va iqtisodiy taraqqiyotdagi ahamiyatini tahlil qiladi. Ta'lim tizimining islohoti, raqamli savodxonlik va kreativ fikrlash kabi yangi yo'nalishlarning o'rni keltirilgan. Sifatli ta'lim nafaqat iqtisodiy o'sish, balki ijtimoiy rivojlanish uchun ham asosiy omil hisoblanadi.

Kalit so'zlar: Sifatli ta'lim, jamiyat rivoji, iqtisodiy taraqqiyot, ta'lim islohoti, raqamli savodxonlik, kreativ fikrlash, innovatsion metodlar, barqaror rivojlanish, ijtimoiy o'zgarishlar, Finlandiya ta'lim tizimi.

Annotation: The article analyzes the importance of quality education in societal and economic development. It discusses the need for educational reforms, and the role of new directions such as digital literacy and creative thinking. Quality education is essential for both economic growth and social progress.

Keywords: Quality education, societal development, economic development, educational reforms, digital literacy, creative thinking, innovative methods, sustainable development, social change, Finnish education system.

Kirish: Bugungi globallashuv va raqobat kuchaygan davrda ta'lim tizimining sifati mamlakatlarning taraqqiyot darajasini belgilovchi asosiy omillardan biriga aylangan. Sifatli ta'lim — bu faqat bilim berish emas, balki inson salohiyatini ro'yobga chiqarish, zamonaviy ko'nikmalarni shakllantirish va jamiyatni har tomonlama rivojlantirishga xizmat qiladigan asosiy poydevordir.

Asosiy qism

1. Sifatli ta'limning mazmuni

Sifatli ta'lim — bu zamon talablari va shaxs ehtiyojlariga mos keladigan, tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish, texnologik va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradigan ta'lim tizimi hisoblanadi. Uning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- O'quv dasturlarining zamonaviyligi va moslashuvchanligi;
- O'qituvchilarning malakadorligi va doimiy rivojlanishi;
- O'quvchilarda ijodiy va mustaqil fikrlashni shakllantirish;
- Ta'limda innovatsion metodlardan foydalanish.

Xalqaro BMT tashkilotining mavjud 17 maqsadidan to'rtinchisi aynan ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan. Bu maqsadning mohiyati quyidagilardan iborat: barchani qamrab oluvchi, teng huquqli hamda sifatli ta'limni ta'minlash va barcha uchun uzluksiz ta'lim olish imkoniyatini kengaytirish.

2. Sifatli ta'lim va taraqqiyot o'rtasidagi bog'liqlik

Sifatli ta'lim nafaqat shaxsiy muvaffaqiyatning, balki butun jamiyatning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy taraqqiyotining negizidir. Yuqori malakali kadrlar:

- Innovatsiyalarni yaratadi,
- Yangi ish o'rinlarini tashkil etadi,
- Jamiyatda demokratiya va fuqarolik ongining rivojlanishiga xizmat qiladi.

Jahon tajribasi ko'rsatmoqdaki, iqtisodiy o'sishni ta'minlagan davlatlar, avvalo, o'z ta'lim tizimlarini tubdan isloh qilganlar. Masalan, Janubiy Koreya va Finlyandiya tajribalari sifatli ta'lim va iqtisodiy yuksalish o'rtasidagi bevosita bog'liqlikni yaqqol namoyon qilgan.

3. Zamonaviy davrda sifatli ta'limning muhim jihatlari

XXI asrda sifatli ta'lim quyidagi ustuvor yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

- **Raqamli savodxonlikni** rivojlantirish;
- **Tanqidiy va kreativ fikrlash** ko'nikmalarini shakllantirish;
- **Hamkorlikda ishlash** va **ijtimoiy mas'uliyat** hisini kuchaytirish;
- **Barqaror rivojlanish** maqsadlariga erishishga xizmat qilish.

Sifatli ta'limga erishish yo'lida Finlandiya tajribasidan o'rnak olish muhim ahamiyatga ega. Bu mamlakat mustaqil davlat sifatida qisqa tarixga ega bo'lsa-da, dunyodagi eng ilg'or ta'lim tizimlaridan birini yaratishga muvaffaq bo'ldi. Finlandiya maktablarida bolalar teng sharoitlarda ta'lim oladi: barcha maktablar teng moliyalashtiriladi, maxsus elita maktablari yo'q. Har bir bolaning qobiliyatiga mos yondashuv va individual rivojlanish qo'llab-quvvatlanadi. Bolalar uchun ta'lim erta yoshda, o'yin shaklida boshlanadi. Maktab o'quvchilari qisqa o'quv kunlari va ko'plab dam olish kunlari bilan, stresssiz va hayotga yaqin bilim olishadi. Ta'lim amaliy ko'nikmalar, kundalik hayot uchun zarur bilimlarni berishga qaratilgan. Maktablarda topshiriqlar moslashuvchan va individual ehtiyojlarga moslab belgilanadi. Oliy ta'limda esa talabalar bilim olish jarayoniga faol jalb etiladi, ta'lim jarayonini shakllantirishda ishtirok etadi. Ta'lim bepul va ko'plab dasturlar ingliz tilida taklif etiladi. O'qituvchilar va talabalar o'rtasida ochiq muloqot va o'z fikrini erkin ifoda etish madaniyati rivojlangan. Finlandiya tajribasi shuni ko'rsatadiki, sifatli ta'lim uchun teng imkoniyatlar yaratish, shaxsiy qobiliyatlarga hurmat va amaliy bilimlarni rivojlantirish asosiy omillardandir.

Shuningdek, ta'limda inklyuzivlik va teng imkoniyatlarning ta'minlanishi ham zamonaviy taraqqiyot talabidir. Sifatli ta'limning jamiyatdagi roli nafaqat iqtisodiy o'sishni ta'minlash, balki jamiyatning axloqiy, madaniy va ijtimoiy jihatdan rivojlanishini ham ta'minlashdir. Ta'lim tizimining islohoti va zamonaviy metodlarning joriy etilishi, shuningdek, yangi texnologiyalar va innovatsiyalarni

o'rganish imkoniyatlari o'quvchilarga mustaqil va kreativ fikrlashni rivojlantiradi. Ushbu jarayonlar jamiyatda ijtimoiy tenglikni, adolatni va barqaror rivojlanishni ta'minlashga xizmat qiladi. Sifatli ta'lim nafaqat hozirgi avlod uchun, balki kelajak avlodlari uchun ham asosiy poydevor yaratadi.

Ta'lim tizimining samaradorligini oshirish uchun innovatsion metodlarni qo'llash zarur. O'quvchilarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash, ularning o'zgaruvchan dunyoda muvaffaqiyatli bo'lishlari uchun zarur ko'nikmalarni shakllantirish ta'lim tizimining asosiy maqsadi bo'lishi kerak. Shuningdek, ta'limda inklyuzivlikni ta'minlash, barcha fuqarolarga teng imkoniyatlar yaratish va ta'lim sifatini barcha qatlamlarga yetkazish muhim ahamiyatga ega. Sifatli ta'lim, shuningdek, iqtisodiy taraqqiyot va ijtimoiy farovonlikka olib keladigan eng muhim omil hisoblanadi.

Xulosa: Sifatli ta'lim — taraqqiyotning mustahkam poydevoridir. U insonlarning bilim, ko'nikma va qadriyatlarini shakllantirib, jamiyatning har tomonlama rivojlanishini ta'minlaydi. Shuning uchun ham davlatlar va xalqaro hamjamiyat uchun ta'lim sifatini oshirish ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Innovatsiyalar va zamonaviy metodikalar asosida qurilgan ta'lim tizimi kelajak avlodga kuchli taraqqiyot sari yo'l ochadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. OECD. (2018). The Future of Education and Skills: Education 2030. OECD Publishing.
2. Alisher Anvarov. Finlandiya ta'lim tizimining asosiy afzalliklari va kamchiliklari. Hidoya.uz
3. Omonov H.T., Xo'jayev N., Madyarova S.A., Eshchonov E.U. «Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat» Darslik. T., 2009.